



แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด.ชุมพรได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร

กันยายน 2567



สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5



สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรสวี่ จังหวัดชุมพร	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปี 2566	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	3-5
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	6-3
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-7



สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	2-5
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	3-7
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	6-6



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน



1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ



1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

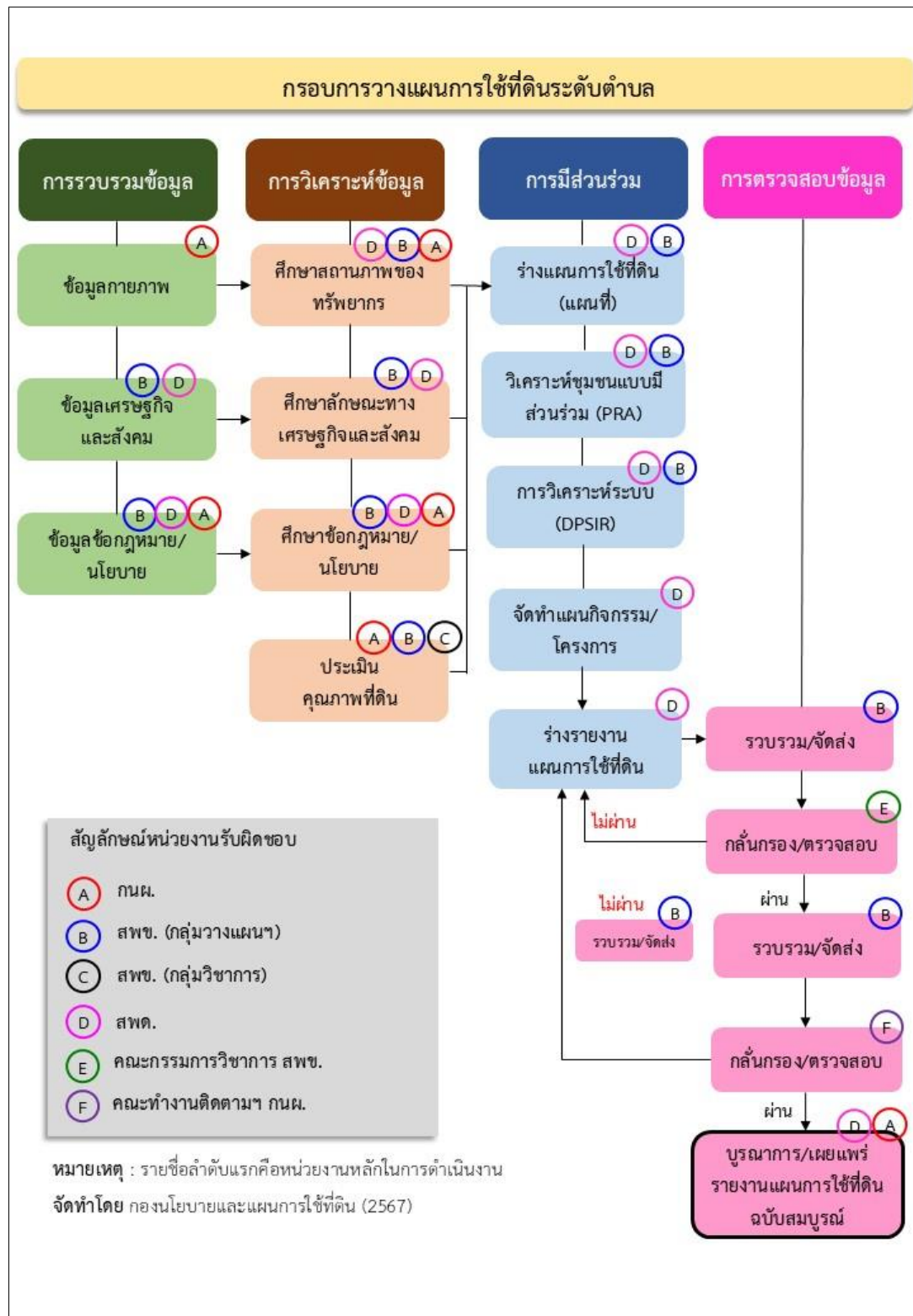
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“พัฒนาคุณภาพชีวิต นำเศรษฐกิจเข้มแข็ง การคมนาคมสะดวก การศึกษาทันสมัย บำรุงวัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน” (เทศบาลตำบลนาโพธิ์, 2566)



รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล



บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอสวี มีพื้นที่ประมาณ 38.76 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,224 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสวี ตำบลปากแพรก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งตะโก ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าหิน อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งระยะ ตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

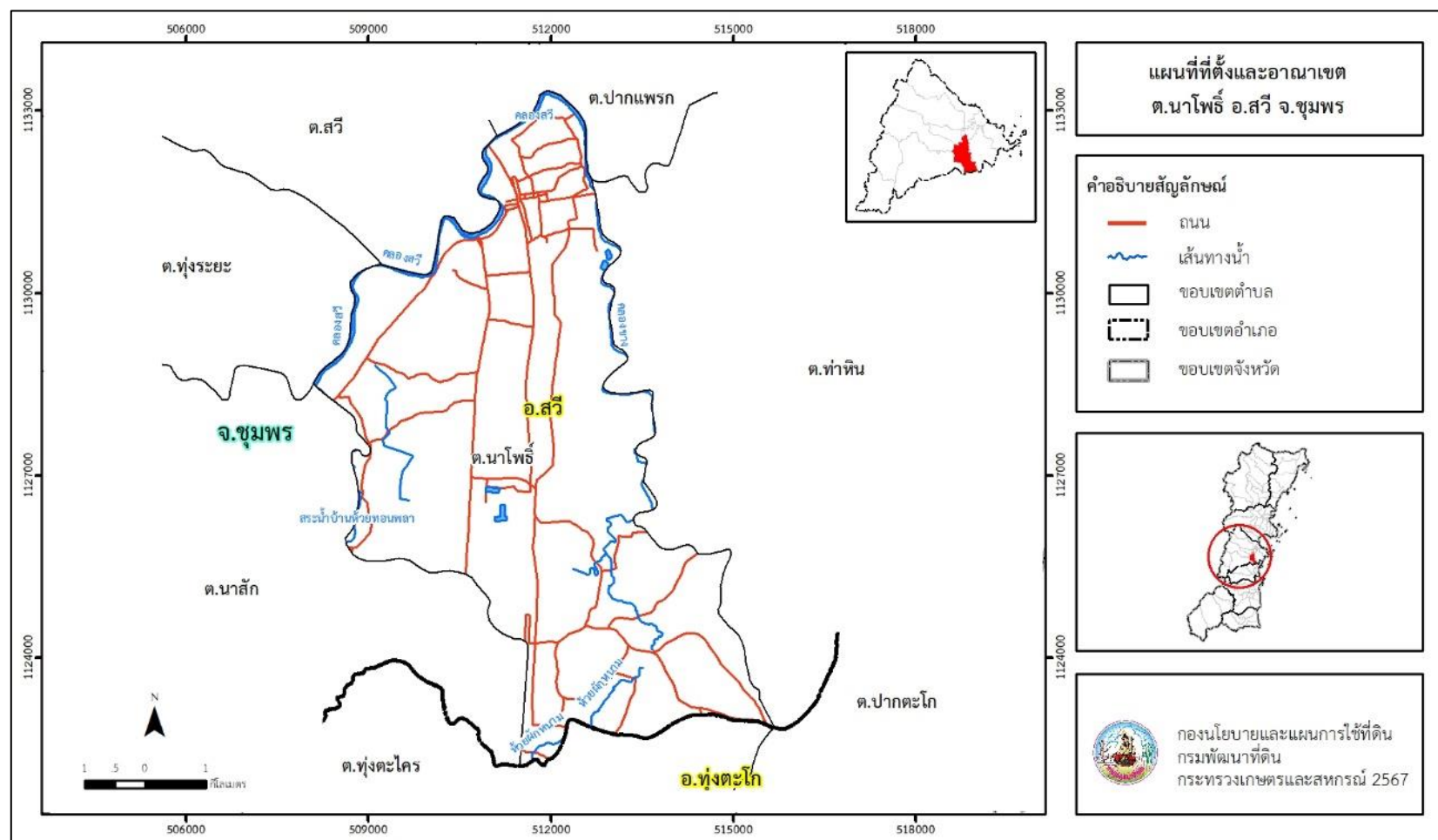
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านพ้อแดง	หมู่ที่ 5 บ้านนาโพธิ์
หมู่ที่ 2 บ้านนาคราม	หมู่ที่ 6 บ้านโนลุ่ม
หมู่ที่ 3 บ้านเขาสวนทุเรียน	หมู่ที่ 7 บ้านควนตะล่อม
หมู่ที่ 4 บ้านควนสีแท	หมู่ที่ 8 บ้านห้วยกรวด



แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองบาง คลองสวนพริก คลองสวี ห้วยผักหนาม

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

อุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.1 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,062.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 171 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 352.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 16 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรสวีส จังหวัดชุมพร ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)



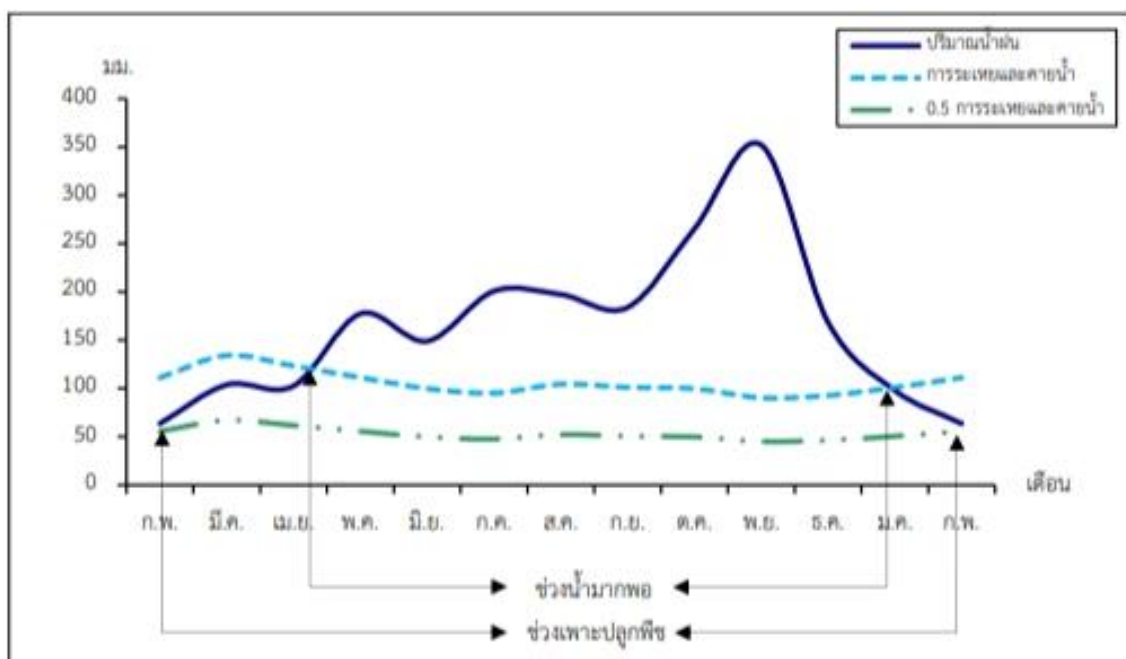
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรสวี่ จังหวัดชุมพร¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	21.6	30.8	25.8	81.0	97.9	8.2	101.1	82.6
ก.พ.	21.8	31.8	26.5	80.0	63.6	5.7	111.2	57.1
มี.ค.	22.8	33.3	27.6	79.0	103.8	7.2	134.2	86.6
เม.ย.	24.0	34.2	28.4	78.0	102.6	8.9	123.3	85.8
พ.ค.	24.6	33.7	28.2	80.0	177.4	16.9	111.3	127.0
มิ.ย.	24.5	32.9	28.0	80.0	149.0	17.2	99.9	113.5
ก.ค.	24.3	32.0	27.5	81.0	200.8	20.5	95.2	136.3
ส.ค.	24.3	32.3	27.6	80.0	197.3	20.5	104.5	135.0
ก.ย.	24.1	31.9	27.3	82.0	183.9	19.7	101.1	129.8
ต.ค.	23.7	31.5	26.9	84.0	265.4	20.2	99.8	151.5
พ.ย.	23.2	30.8	26.4	84.0	352.1	15.8	90.3	160.2
ธ.ค.	22.1	30.3	25.7	82.0	168.4	9.9	92.7	123.0
เฉลี่ย	23.4	32.1	27.2	80.9	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,062.2	170.7	1,264.5	1,388.4

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)



หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2537-2566

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,669 ไร่ หรือร้อยละ 11.02 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 20,210 ไร่ หรือร้อยละ 83.41 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 205 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว

2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 18,047 ไร่ หรือร้อยละ 74.51 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม

3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,873 ไร่ หรือร้อยละ 7.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าวทุเรียน/มะพร้าว

4) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 85 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง



2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 652 ไร่ หรือร้อยละ 2.70 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าชายเลนสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าชายเลนรกร้างพื้นที่

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 395 ไร่ หรือร้อยละ 1.63 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา หนอง บึง ทะเลสาบ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 299 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับ ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม บ่อลูกวัง

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,669	11.02
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	941	3.88
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	616	2.54
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	247	1.02
U405	ถนน	200	0.83
U406	ทางรถไฟ	235	0.97
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	377	1.56
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	16	0.07
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	3	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	25	0.10
U605	สถานบริการน้ำมัน	9	0.04



ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	20,210	83.41
A100	นาร้าง	163	0.67
A101	นาข้าว	42	0.17
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	5	0.02
A301	ไม้ยืนต้นผสม	150	0.62
A302	ยางพารา	1,942	8.02
A302/A401	ยางพารา/ไม้ผลผสม	12	0.05
A302/A405	ยางพารา/มะพร้าว	57	0.24
A303	ปาล์มน้ำมัน	13,927	57.49
A303/A401	ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม	1,162	4.80
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	754	3.11
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	33	0.14
A322	กฤษณา	5	0.02
A401	ไม้ผลผสม	1,274	5.26
A403	ทุเรียน	41	0.17
A403/A405	ทุเรียน/มะพร้าว	47	0.19
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย/กลางสาด ลองกอง	7	0.02
A403/A427	ทุเรียน/ส้มโอ	10	0.04
A405	มะพร้าว	485	2.00
A411	กล้วย	3	0.01
A420	กลางสาด ลองกอง	6	0.02
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	1	-
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	84	0.35



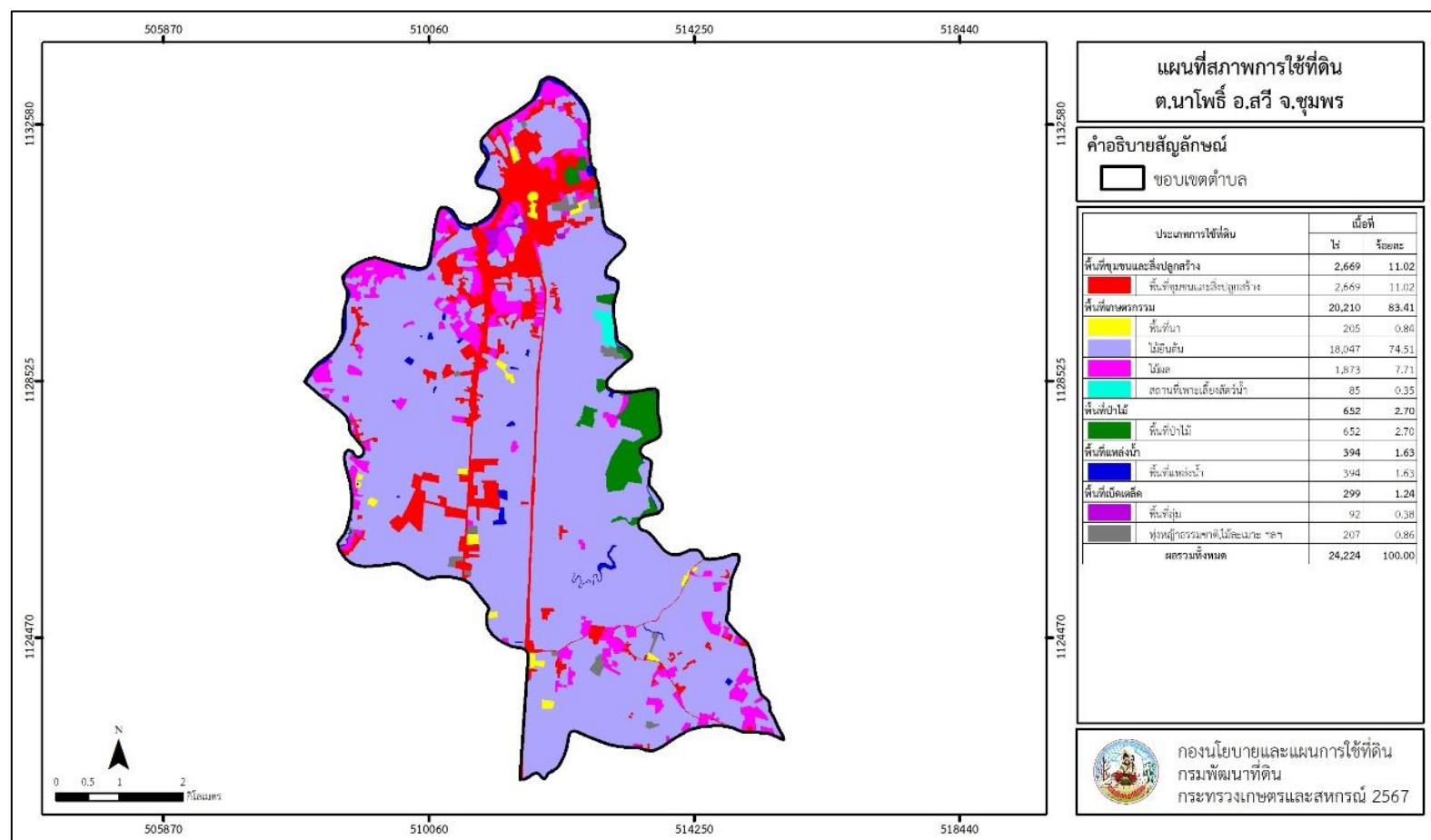
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	652	2.70
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	55	0.23
F300	ป่าชายเลนรอสภาพฟื้นฟู	19	0.08
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	578	2.39
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	299	1.24
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	10	0.04
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	133	0.55
M201	พื้นที่ลุ่ม	92	0.38
M302	บ่อลูกรัง	45	0.19
M405	พื้นที่ถม	19	0.08
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	394	1.63
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	272	1.12
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	38	0.16
W202	บ่อน้ำในไร่นา	84	0.35
ผลรวมทั้งหมด		24,224	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์



แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์มีประชากรรวม 7,796 คน แยกเป็นชาย 3,719 คน เป็นหญิง 4,077 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 201.14 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,031 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,079 ครัวเรือน หรือร้อยละ 26.77 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,952 ครัวเรือน หรือร้อยละ 73.23 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน		จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาโพธิ์		4,031	3,719	4,077	7,796
หมู่ที่ 1	พ้อแดง	116	142	147	289
หมู่ที่ 2	นาคราม	133	165	198	363
หมู่ที่ 3	เขาสวนทุเรียน	402	458	478	936
หมู่ที่ 4	ควนสีแท	486	509	562	1,071
หมู่ที่ 5	นาโพธิ์	1,579	1,220	1,394	2,614
หมู่ที่ 6	ในลุ่ม	137	139	152	291
หมู่ที่ 7	ควนตะล่อม	849	621	676	1,297
หมู่ที่ 8	ห้วยกรวด	329	465	470	935

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)



ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	4,031	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,079	26.77
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,952	73.23

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรมีพื้นที่รวมทั้งหมด 24,224 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,031 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 6.01 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 20,210 ไร่ หรือร้อยละ 83.41 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 18.73 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,079 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จ.ป.ฐ) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 253,780 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 108,819 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 159,514 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 69,943 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 94,266 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 38,876 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5



ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ปี 2565

ตำบล/ หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้ อื่น	ทำ-หา เอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลนาโพธิ์	213,768	21,740	13,657	4,615	253,780	108,819	159,514	69,943
หมู่ที่ 1 พ้อแดง	315,518	20,750	19,317	2,964	358,549	132,544	264,431	97,752
หมู่ที่ 2 นาคราม	310,275	14,765	22,497	2,311	349,847	134,152	260,823	100,015
หมู่ที่ 3 เขาสวนทุเรียน	72,914	7,945	6,002	1,052	87,913	87,913	50,352	50,352
หมู่ที่ 4 ควนสีแท	220,796	23,722	12,057	19,142	275,717	100,443	151,073	55,035
หมู่ที่ 5 นาโพธิ์	21,574	66,718	9,123	551	97,965	97,470	73,706	73,333
หมู่ที่ 6 ในกลุ่ม	72,985	20,597	16,343	6,791	116,716	66,271	61,866	35,127
หมู่ที่ 7 ควนตะล่อม	323,282	18,304	18,087	2,337	362,010	141,374	278,531	108,773
หมู่ที่ 8 ห้วยกรวด	372,804	1,120	5,828	1,773	381,526	110,384	135,330	39,154

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)



บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้แก่ ทรัพยากร ป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 1,162 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 310 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 394 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 3,951 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 19,569 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย



3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,997.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองขาง คลองสวนพริก คลองสวี สระน้ำบ้านห้วยทอนปลา และห้วยผักหนาม

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลนาโพธิ์ มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 14 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 18 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 8 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ba-clA ชุดดินบางนารา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 352 ไร่ หรือร้อยละ 1.45 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Cyi-sic1A ชุดดินเชียรใหญ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,727 ไร่ หรือร้อยละ 11.26 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Mu-sic1A ชุดดินมูโนะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 394 ไร่ หรือร้อยละ 1.62 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ni-s1A ชุดดินน้ำกระจาย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,776 ไร่ หรือร้อยละ 15.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ptl-clA ชุดดินพัทลุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,887 ไร่ หรือร้อยละ 11.92 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ra-sic1A ชุดดินระแงะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 320 ไร่ หรือร้อยละ 1.32 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ts-s1A ชุดดินตันไทร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Vi-s1A ชุดดินวิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,577 ไร่ หรือร้อยละ 18.89 ของเนื้อที่ตำบล



3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 10 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Kh-sLA ชุดดินคองหษ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 511 ไร่ หรือร้อยละ 2.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Lan-sB ชุดดินหลังสวน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Nat-sLB ชุดดินนาหวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 738 ไร่ หรือร้อยละ 3.05 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Nat-sLC ชุดดินนาหวี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sLC ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 184 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ro-silB ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,367 ไร่ หรือร้อยละ 5.64 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ro-mw-IA ดินรือเสาะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 443 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Sd-sLC ชุดดินสะเดา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,206 ไร่ หรือร้อยละ 4.98 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Te-col-sLB ดินท่าแซะที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,282 ไร่ หรือร้อยละ 13.55 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Te-col-sLC ดินท่าแซะที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 722 ไร่ หรือร้อยละ 2.98 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 385 ไร่ หรือร้อยละ 1.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 277 ไร่ หรือร้อยละ 1.14 ของเนื้อที่ตำบล



ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 3,445 ไร่ หรือร้อยละ 14.22 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินเชียรใหญ่ (Cyi) ชุดดินมูโน๊ะ (Mu) ชุดดินระแงะ (Ra) และชุดดินต้นไทร (Ts) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินหลังสวน (Lan)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)



ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ba-clA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	352	1.45
Cyi-siclA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	4.5-5.0	4.5-7.0	<2	0-50	2,727	11.26
Kh-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	511	2.11
Lan-lsB	2-5	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	5.0-6.5	<2	-	11	0.05
Mu-siclA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	<35	4.5-5.0	<4.5	<2	0-50	394	1.62
Nat-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	738	3.05
Nat-slC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	61	0.25
Ni-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.5-6.5	<2	-	3,776	15.59
Ptl-clA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	175	0.72
Ptl-clA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,712	11.20
Pto-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	184	0.76
Ra-siclA	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	<35	4.5-5.0	4.5-5.0	<2	50-100	320	1.32
Ro-mw-lA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	443	1.83
Ro-silB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	1,367	5.64
Sd-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,206	4.98
Te-col-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,278	13.53



ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Te-col-sLB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	4	0.02
Te-col-sLC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	722	2.98
Ts-sIA	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	<35	4.5-5.0	4.5-5.0	<2	50-100	4	0.02
Vi-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	4,577	18.89
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	385	1.59
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	277	1.14
รวมทั้งหมด											24,224	100.00

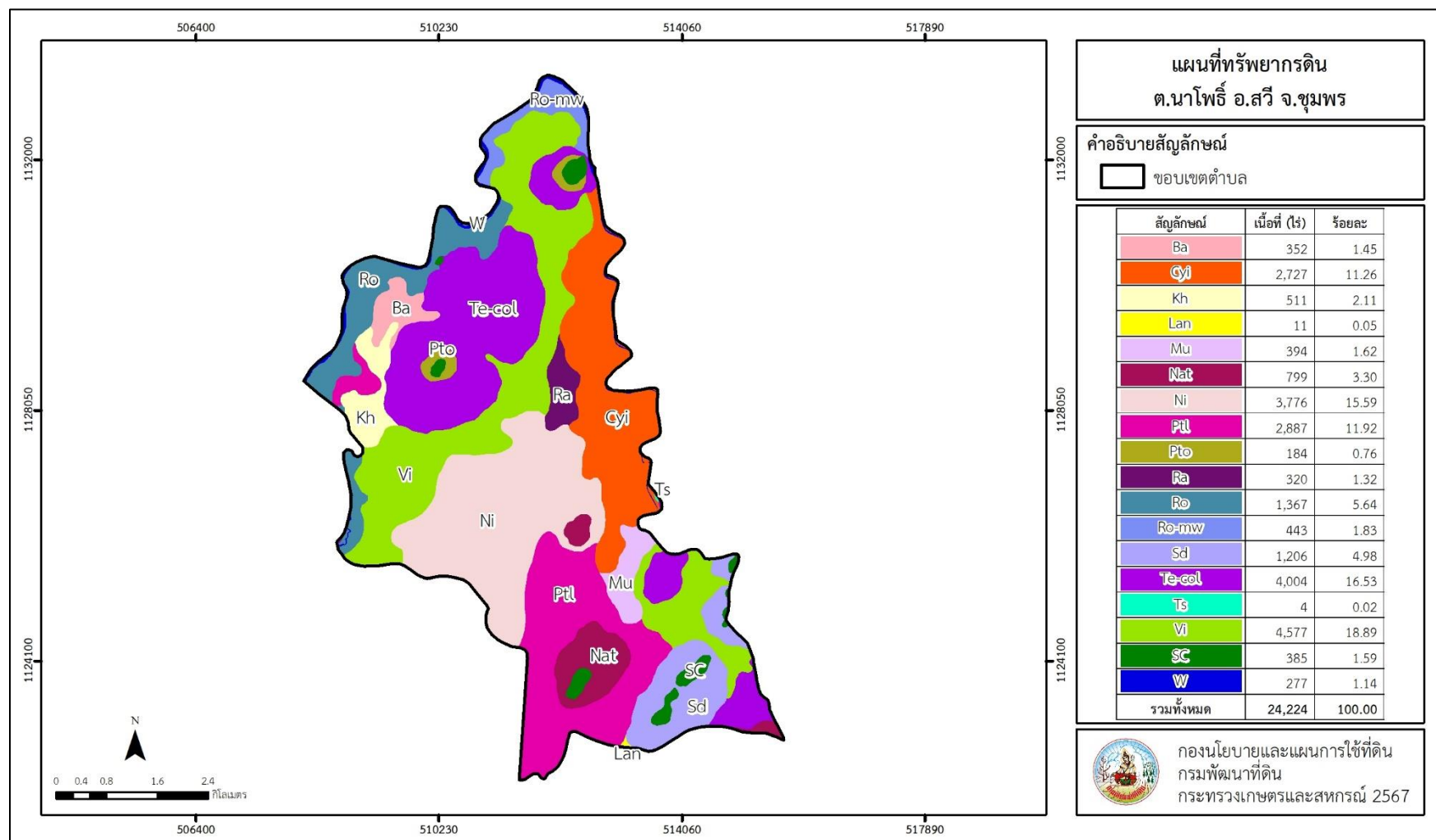
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)



แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลนาโพธิ์ คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/เสื่อมสภาพ ดินเป็นกรดจัด ดินเปรี้ยว การชะล้างพังทลายของดิน
- 2) ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง/น้ำเค็มเข้าพื้นที่ น้ำทะเลหนุน/น้ำเสียจากโรงงานแปรรูปปาล์มน้ำมัน/น้ำท่วมขังซ้ำซาก
- 3) โรค-แมลงศัตรูพืช
- 4) ต้นทุนการผลิตสูง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรตำบลนาโพธิ์ มีความต้องการดังนี้

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน รวมถึงการกักเซาะริมตลิ่ง/แหล่งน้ำ
- 3) แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- 4) แก้ไขปัญหาน้ำเค็มเข้าพื้นที่ พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก และปัญหาน้ำเสียจากโรงงาน
- 5) แก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิตทั้งในด้านปัจจัยการผลิต การระบาดของโรค-แมลงศัตรูพืช แรงงาน และรวมถึงการกำหนดหรือประกันราคาผลผลิต

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ขาดแคลนน้ำ/พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก)
- 1.3) ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น



2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดินที่เหมาะสม
- 2.2) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) ขาดมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.4) การใช้สารเคมีป้องกันการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช
- 2.5) การปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- 2.6) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) การชะล้างพังทลาย
- 3.4) ราคาผลผลิตตกต่ำ (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา)
- 3.5) รายได้จากภาคการเกษตรลดลง
- 3.6) การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น
- 3.7) โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) ทรัพยากรดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 4.2) ราคาผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้ของเกษตรกรลดลง/ไม่มีความแน่นอน
- 4.4) มีการปนเปื้อนของสารเคมี มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 4.5) แหล่งน้ำ/ลำห้วย/ลำคลองตื้นเขิน
- 4.6) เกษตรกรได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ
- 4.7) พืช/ผลผลิตได้รับความเสียหาย

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 2) การวางแผนการใช้ที่ดิน
- 3) การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) ปรับสภาพดินกรด

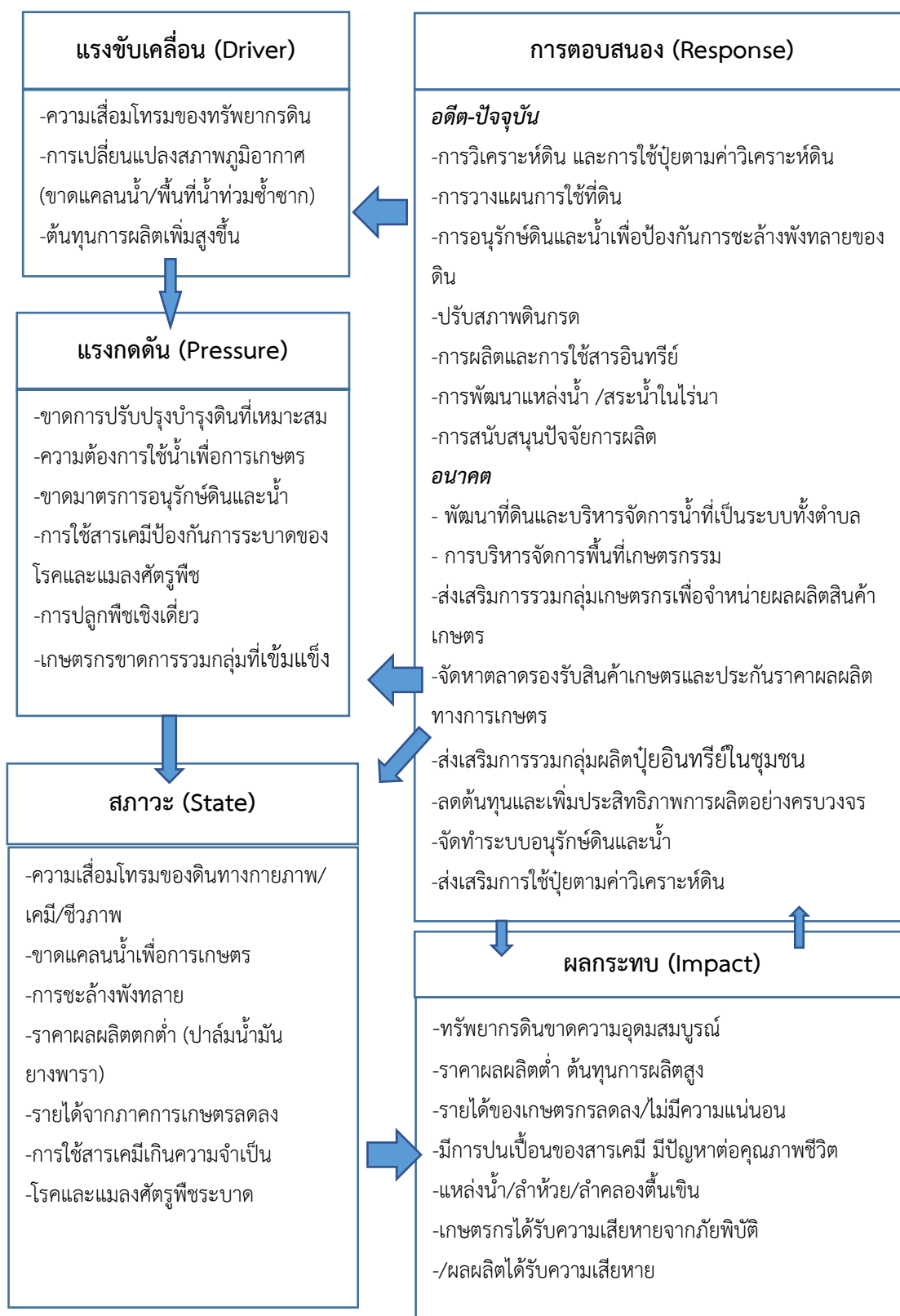


- 5) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 6) การพัฒนาแหล่งน้ำ / สระน้ำในไร่นา
- 7) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

อนาคต

- 1) พัฒนาที่ดินและบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- 2) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)
- 3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อจำหน่ายผลผลิตสินค้าเกษตร
- 3) จัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตรและประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร
- 4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน
- 5) ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างครบวงจร
- 6) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 7) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1



รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) พืชเศรษฐกิจหลักที่เกษตรกรนิยมปลูกในพื้นที่ คือ มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และยางพารา

2) ไม้ผล ที่เกษตรกรนิยมปลูกและเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ รวมทั้งทำรายได้สูงสำหรับจังหวัดชุมพร คือ ทุเรียน และไม้ผลอื่นๆ ที่นิยมปลูกในพื้นที่ คือ มังคุด ลองกอง มะพร้าว และเงาะ

3) พืชทางเลือก ที่เกษตรกรนิยมปลูก คือ หมาก กาแฟโรบัสต้า และกระท่อม

ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

ระบบเกษตร	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืชเศรษฐกิจ													
ไม้ผล													
พืชทางเลือก													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต



ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา พุริณ ลองกอง กระท่อม

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2



ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	ทุเรียน	ลองกอง	กระท่อม
Ba-clA	S3o	N	N	N	N
Cyi-sic1A	N	N	N	N	N
Kh-slA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Lan-lsB	S3o	S2n	S2ns	S2ns	N
Mu-sic1A	N	N	N	N	N
Nat-slB	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n
Nat-slC	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n
Ni-slA	S2ons	S3o	S3o	S3o	N
Ptl-clA	S3o	N	N	N	N
Ptl-clA*	S3o	N	N	N	N
Pto-slC	S3r	S2rns	S3r	S3r	S3r
Ra-sic1A	N	N	N	N	N
Ro-mw-lA	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons
Ro-silB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sd-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Te-col-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Te-col-slB*	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2n
Te-col-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ts-slA	N	N	N	N	N
Vi-slA	S2ons	S3o	S3o	S3o	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช



บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาด้าน 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์



ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)



ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	20,204	83.41
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
เขตปลูกไม้ผล	13,227	54.60
เขตทำนา	99	0.41
1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		
เขตปลูกไม้ผล	323	1.33
เขตปลูกไม้ยืนต้น	6,366	26.28
เขตทำนา	105	0.43
1.3 เขตประมง	85	0.35
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,671	11.03
2.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,239	9.24
2.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	395	1.63
2.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	38	0.16
3. เขตแหล่งน้ำ	395	1.63
4. เขตพื้นที่อื่นๆ	301	1.24
5. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	652	2.69
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	24,224	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์



6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง มีเนื้อที่ 20,204 ไร่ หรือร้อยละ 83.41 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 99 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 13,227 ไร่ หรือร้อยละ 754.60 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 105 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 323 ไร่ หรือร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 6,366 ไร่ หรือร้อยละ 26.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 85 ไร่ ร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเป็นพื้นที่ นาุ้ง เลี้ยงปลา



6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,671 ไร่ หรือร้อยละ 11.03 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,239 ไร่ หรือร้อยละ 9.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 395 ไร่ หรือร้อยละ 1.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีโรงงานแปรรูปปาล์มน้ำมัน แหล่งรับซื้อทุเรียน

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

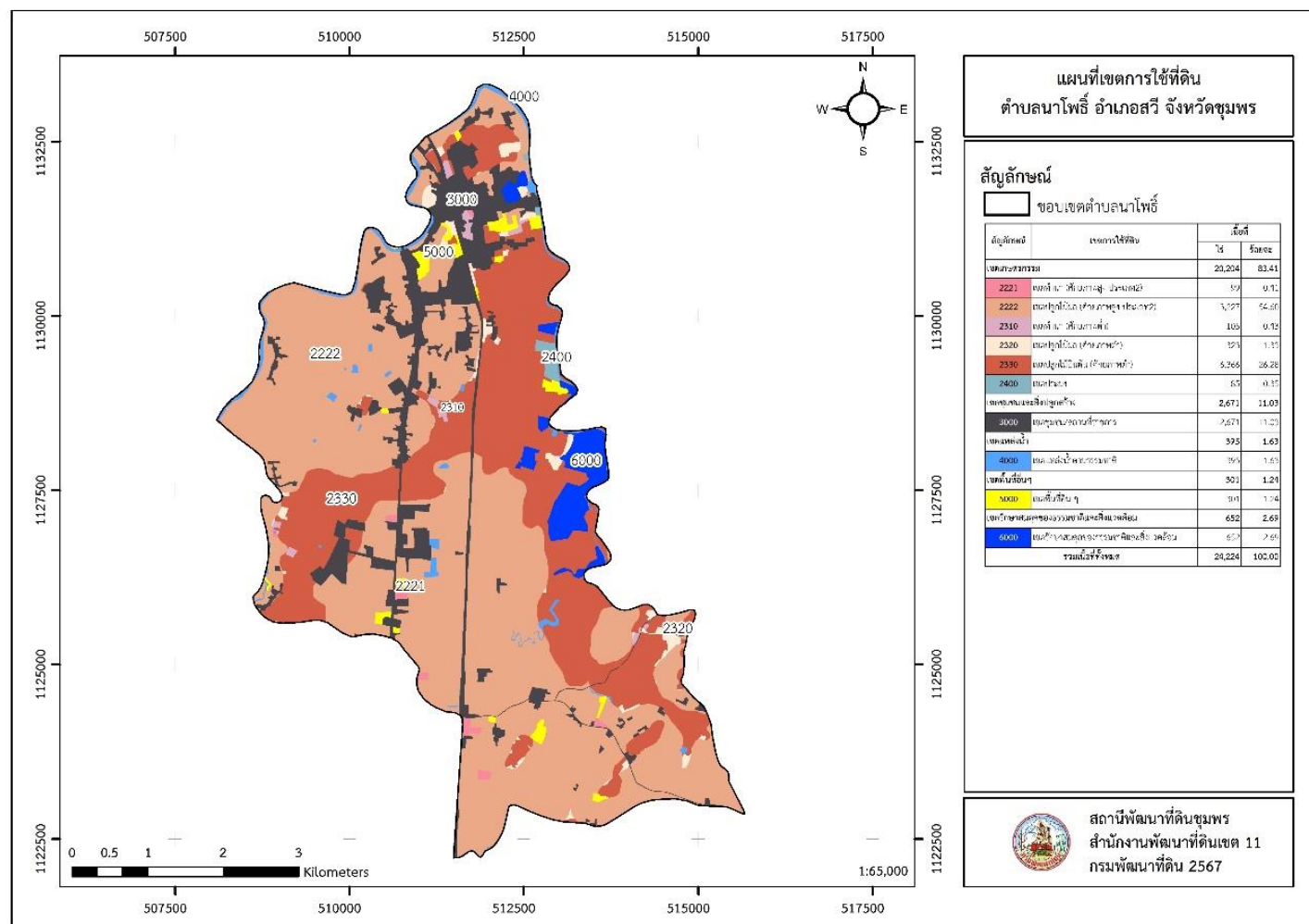
6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 395 ไร่ หรือร้อยละ 1.63 ของเนื้อที่ตำบล และเป็นเขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำสวี คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 301 ไร่ หรือร้อยละ 1.24 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 652 ไร่ หรือร้อยละ 2.69 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน



แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร



บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568 ถึงปี 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในการพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) การปรับปรุงบำรุงดิน (ดินเสื่อมโทรม) มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/แปลงใหญ่)
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง



- (10) การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 2) การบริหารจัดการน้ำ (ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง) มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
 - (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

1.เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชทางเลือก

- (1) การส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่
- (2) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย
- (3) โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมกลุ่มเพื่อขายสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (4) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (5) การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาป่าจัดโรค-แมลงศัตรูไม้ผลทุเรียน (กรมวิชาการเกษตร)
- (6) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ)
- (7) สนับสนุนแผงโซลาร์เซลล์ (สนง. พลังงานจังหวัด)

2. เขตแหล่งน้ำ

- (1) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ อาคารระบายน้ำ ป้องกันน้ำเค็มเข้าสู่แหล่งน้ำชุมชน (ชลประทานจังหวัด)
- (2) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
- (3) สนับสนุนการขุดคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ ลำห้วย (สำนักงานชลประทานจังหวัด)
- (4) การสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก (องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น)



7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2567 ความต้องการของประชาชนต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสำคัญ คือ 1) ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน 2) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน รวมถึงการกัดเซาะริมตลิ่ง/แหล่งน้ำ 3) ปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง 4) ปัญหาน้ำเค็มเข้าพื้นที่ พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก และปัญหาน้ำเสียจากโรงงาน 5)ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตทั้งในด้านปัจจัยการผลิต การระบาดของโรค-แมลงศัตรูพืช แรงงาน และรวมถึงการกำหนดหรือประกันราคาผลผลิต ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อผลิตพืช และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลนาโพธิ์ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปของตำบลนาโพธิ์ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทาน ไหลผ่านที่สำคัญ เช่น คลองขาง คลองสวนพริก คลองสวี ห้วยผักหนาม

สำหรับปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานและมีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในปริมาณสูง รวมไปถึงการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นเวลานาน ทำให้โครงสร้างของดินแน่นทึบ ขาดความอุดมสมบูรณ์ อินทรีย์วัตถุลดลง อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อฟื้นฟูและปรับสภาพดินให้กลับมามีความสมบูรณ์เหมาะสมต่อการทำการเกษตร มีการชะล้างพังทลายของดินในส่วนของพื้นที่ริมตลิ่ง ริมแม่น้ำ โดยพบว่ามีหน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาทับถมแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำ จนดินเลนไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และส่งผลให้ในบางพื้นที่พบปัญหาน้ำท่วมขังซ้ำซาก ระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้ช้าเพราะแหล่งรับน้ำตามธรรมชาติตื้นเขิน รวมถึงมีการขวางทางน้ำของทั้งจากการขยายตัวของชุมชน และการปรับสภาพพื้นที่ทางการเกษตร (การถมดิน ยกร่อง และอื่นๆ) ขาดมาตรการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดหาแหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน เพื่อบรรเทาและลดความรุนแรงของปัญหาขาดแคลนน้ำในพื้นที่เขตไม้ผล ปัญหาการชะล้างพังทลายในพื้นที่ลาดชัน โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งนี้ได้เสนอวิธีการในแก้ไขปัญหา ไว้ดังนี้ การสร้างฝายชะลอน้ำ ร่วมกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นการขุดลอกคูคลอง ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ การขุดบ่อ



บาดาลเพื่อการเกษตร การสร้างระบบท่อส่งน้ำ รวมถึงการจัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ตำบล

ในกรณีปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูง ในไม้ผล เช่น ทุเรียน ซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้สูงให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ แต่พบว่ามีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในปริมาณที่สูงมากเกินไปจนก่อให้เกิดความจำเป็น ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกษตรกรมีความเสี่ยงที่จะได้รับหรือสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพรวมถึงตัวผู้บริโภคที่อาจได้รับสารพิษจากสารตกค้างในผลผลิต การแก้ไขต้องอาศัยการให้ความรู้การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ร่วมกับการออกใบรับรองสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยได้มาตรฐานจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงการให้การสนับสนุนองค์ความรู้และช่วยเหลือเกษตรกรผ่านกิจกรรม/โครงการที่กำหนดไว้ ตามความต้องการของชุมชน



ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 13,550 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน (ดินเสื่อมโทรม)	1,942,500
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,366 ไร่	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	37,500
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	50,000
	1.3 การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง	480,000
	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	300,000
	1.5 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร(ครัวไทยสู่ครัวโลก)	100,000
	1.6 การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	75,000
	1.7 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์/หินปูนฝุ่น	850,000
	1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด/ดินเปรี้ยว	50,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	N/A
	2.2 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	N/A
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	770,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	170,000
รวมแผนงาน/โครงการ		2,712,500

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	(1) การส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (2) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย (3) โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมกลุ่มเพื่อขายสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร) (4) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร) (5) การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรค-แมลงศัตรูไม้ผล(ทุเรียน และมะพร้าว) (กรมวิชาการเกษตร) (6) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ) (7) สนับสนุนแผงโซล่าเซลล์ (สนง. พลังงานจังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ	(1) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ อาคารระบายน้ำ ป้องกันน้ำเค็มเข้าสู่แหล่งน้ำชุมชน (ชลประทานจังหวัด) (2) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด) (3) สนับสนุนการขุดคลอง แหล่งน้ำสาธารณะ ลำห้วย (สำนักงานชลประทานจังหวัด)



แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอศรี จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอศรี จังหวัดชุมพร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															
1.1 เขตปลูกไม้ผล 1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.การปรับปรุงบำรุงดิน													1,942,500	
	1.1การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500	พด.
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	500	500	500	500	500	2,500	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.
	1.3 การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง	ตัน	30	30	-	-	-	200	240,000	240,000	-	-	-	480,000	พด.
	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	กลุ่ม	1	-	-	-	-	1	300,000	-	-	-	-	300,000	พด.
	1.5 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พด.
	1.6 การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	ราย	100	100	100	100	100	500	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
	1.7 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์/หินปูนฝุ่น	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
	1.8 โครงการส่งเสริมการส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด/ดินเปรี้ยว	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.



แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1.1 เขตปลูกไม้ผล	2. การบริหารจัดการน้ำ														
1.2 เขตปลูกไม้ยืน ต้น	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำ ขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ	แห่ง	-	1	-	-	-	1	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.
	2.2 โครงการแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	แห่ง	-	-	-	-	-	-	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	พด.
	3.การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน													770,000	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.
	3.2 การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำพร้อม ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	-	50	50	-	-	100	-	85,000	85,000	-	-	170,000	พด.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ													2,712,500		

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล

(ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2565) แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2566.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล

ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล. แหล่งที่มา:

<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด

รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา:

<http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อ

เศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวง

เกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

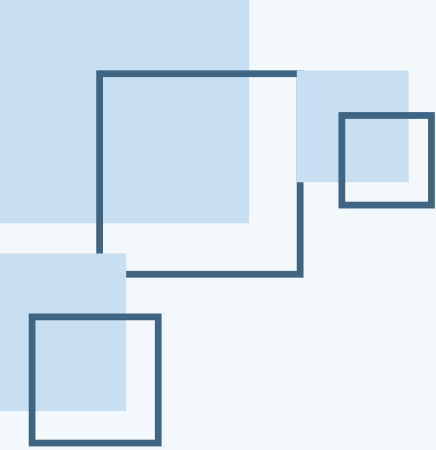
บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

เทศบาลตำบลนาโพธิ์พัฒนา. 2566. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: เทศบาลตำบลนาโพธิ์พัฒนา, 1 สิงหาคม 2566.



สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร 318 หมู่ 6 ตำบลวังตะกอก
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 077-653087

